

ዳኞች፡- ዓሊ መሃመድ
ተክሊት ይመስል
ተፈሪ ገብሩ
ቀነስ ቁጣታ
ፀሃይ መንክር

አመልካች - የአርሲ ነገሌ ከተማ ፖሊስ ጽ/ቤት ተወካይ ገለቶ አኖታ ቀረቡ
ተጠሪ - አቶ ተስፋአለም ገ/ሚካኤል- ቀርቧል
መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ እና ሰበር ችሎቶች የተሰጠው ውሳኔና ትዕዛዝ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት ያቀረበውን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ሲሆንጉዳዩ የተጀመረው በምዕራን አርሲ ዙን ከፍተኛ ፍርድ ቤት የአሁን ተጠሪ በአመልካች ላይ ባቀረቡት ክስ ነው፡፡

የክሱ ይዘት የሰሌዳ ቁጥሩ 03 - 0188468 አ/አ የሆነ ኤፍ ኤስ አር አይሱዚ መኪናዩን በ28/03/2007 ዓ.ም የይለፍና የማንጓዝ ፈቃድ ሳይኖረው ስኳር ሲያንጉዝ ይገለጸው በሚል ሰብ የፌደራል የንግድ ውድድር እና የሽማግሌ ጥበቃ አዋጅ ቁጥር 813/2006 አንቀፅ 27(1) የተደነገገውን በመተላለፍ ስልጣን ሳይኖረው በቁጥጥር ስር በማድረግ ይዞት ስለሚገኝ እንዲለቅልኝ ይወስንልኝ በማለት ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው፡፡

አመልካች ለክሱ በሰጠው መልስ ለክርክሩ ምክንያት የሆነውን መኪና የያዘኩት ምክንያት ከሳሽ ህጋዊ የይለፍ እና የማንጓዝ ፈቃድ ሳይኖረው በራሱ መኪና 100 (መቶ) ኩንታል ስኳር በመጫን እራሱ እያሸከረከረ እያለ በአርሲ ነገሌ ከተማ ውስጥ እጅ ከፍንጅ በመያዙ በተደረገው የፖሊስ ምርመራ የጫነው ስኳርም ህገወጥ ሆኖ ስለተገኘ ሹፌሩም እራሱ የመኪናው ባለቤት በመሆኑ ስኳሩና መኪናው የወንጀል ኤግዚቪት ሆኖ የምርመራ መዝገቡ ለፍትህ ጽ/ቤት ከተላለፈ በኋላ በአቃቤ ህግ ክስ አቅራቢነት ተጠሪ በሽማግሌ ጥበቃ አዋጅ ቁጥር 813/2006 አንቀፅ 43(5) የተደነገገውን በመተላለፍ ህገ ወጥ ስኳር ያንጓዝ በመሆኑ የወንጀል ክስ በ07/08/2007 ዓ.ም በፍርድ ቤት መዝገብ ቁጥር 27876/07ቀርቦበት መኪናው እንደ ዓቃቤ ህግ ማስረጃ ኤግዚቪት ሆኖ እያለ ይህ የወንጀል ተከላኸ በዋስትና ምክንያት ወጥቶ ስለታጣ መዝገቡ ለጊዜው ተዘግቷል፡፡ ስለሆነም ከሳሽ በወንጀል ተከሶ መኪናውም እንደ ኤግዚቪት ማስረጃ ሆኖ ውሳኔ ለማግኘት

የሚጠብቅ እንጂ ከሳሽ እንደሚለው በህገወጥ መንገድ ያለስልጣኔ መኪናውን የያዘው ስላልሆነ ክሱ ውድቅ ይሁንልኝ በማለት ተከራክሯል።

ክርክሩ በዚህ መልኩ የቀረበለት የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በተከሳሹ ጽ/ቤት የተመረመረው የወንጀል መዝገብና በፍርድ ቤት የሚገኘው መዝገብ እንዲቀርብ ትዕዛዝ ሰጥቶ በማስቀረብ መርምሮ ከሳሽ በተጠረጠረበት ወንጀል በተጣራበት የምርመራ መዝገብ መኪናው እግዚቢት ሆኖ ተይዞ የሚገኝ መሆኑን እና የፖሊስ መዝገቡ ለፍትህ ጽ/ቤት ተልኮ ክስ ተከፍቶበት በወረዳው ፍርድ ቤት የወንጀል ተከሳሹ (የፍትህ-ብሔር ክስ የመሰረተው) ባለመቅረቡ የወንጀሉ መዝገብ ለጊዜው መዘጋቱን ማረጋገጡን፤ የፖሊስ ተግባር ወንጀል መከላከልና ወንጀል ከተፈፀመ ደግሞ ጉዳዩን አጣርቶ ለሚመለከተው ስልጣን ላለው የህግ አካል በማቅረብ ፍትሃዊ ውሳኔ ማሰጠት መሆኑን፤ በተያዘው ጉዳይም ተከሳሽ ጽ/ቤት በከሳሽ ላይ መዝገቡን አጣርቶ ይመለከተዋል ለሚለው አካል ጉዳዩን ማቅረቡን፤ ይህ ጉዳይ የቀረበለት ፍትህ ጽ/ቤትም መኪናውን እና የተያዘውን ስኳር እንደ ማስረጃና ኤግዚቢት በማድረግ ክሱን ዓቃቤ ህግ በከሳሽ ላይ መስርቶ ለፍርድ ቤት አቅርቦ ከሳሽ ባለመገኘቱ ምክንያት የመጨረሻ ውሳኔ ሳያገኝ መዝገቡ ለጊዜው መዘጋቱን ማረጋገጡን፤ ስለሆነም ከሳሽ ስለተያዘው መኪና በወንጀሉ መዝገብ ላይ መከራከር የሚችል እና መፍትሄ ሊያገኝበት የሚችል እንጂ ይህ የወንጀል ጉዳይ ውሳኔ ሳያገኝ እግዚቢት ሆኖ እንደማስረጃ ተይዞ ስላለው መኪና ከወንጀሉ ውሳኔ በፊት በፍትህ-ብሔር መመልከቱ የህግ ድጋፍ ያለው ሆኖ እንዳላገኘው በመግለፅ ተከሳሽ መኪናውን በህገወጥነት የያዘው ስላልሆነና መኪናውን የተመለከተ ዝርዝር ክርክርም በወንጀሉ መዝገብ መፍትሄ የሚያገኝ ስለሆነ በፍትህ-ብሔር መልክ የቀረበው ክስ ውድቅ ሊሆን ይገባል በማለት ወስኗል።

ተጠሪ ይህን ውሳኔ በመቃወም ይግባኙን ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ያቀረበ ሲሆን ፍርድ ቤቱ መኪናው ያለመፍትሄ ተይዞ የመቀመጡን ተገቢነት ለማጣራት በሚል የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ የወንጀል ክሱ የቀረበለት ፍርድ ቤት በአዋጅ ቁጥር 813/2006 መሰረት የቀረበለትን ጉዳይ ለማየት ስልጣን የሌለው በመሆኑ የተጠሪ መኪና ጉዳይ ስልጣን ባለው አካል ታይቶ ውሳኔ ማግኘት ሲገባው ተይዞ መቆየቱ ህጋዊ ስላልሆነ በከፍተኛው ፍርድ ቤት የተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት አለበት በማለት ውሳኔውን ሽሮ መኪናው ለተጠሪ እንዲለቀቅ ወስኗል። አመልካች በዚህ ውሳኔ ላይ ቅሬታውን ለክልሉ ሰበር ችሎት ቢያቀርብም ተቀባይነት አላገኘም።

የሰበር አቤቱታው ለዚህ ፍርድ ቤት የቀረበው በዚህ ነው። አመልካች በ28/07/2008 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻተፈፀመ የሚለውን የህግ ስህተት በመዘርዘር የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ እና ሰበር ችሎቶች ለክርክሩ መነሻ የሆነው መኪና ለተጠሪ እንዲመለስ የሰጡት ውሳኔ ተሽሮ የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ውሳኔ እንዲፀና ጠይቋል።ተጠሪመልስ እንዲሰጡበት ተደርጎ በ22/09/2008 ዓ.ምበተፃፈ መልስ ውሳኔው ስህተት የለበትም ተብሎ እንዲፀና ተከራክረዋል።

ከፍ ሲል ባጭሩ የገለፅነው የክርክሩን አመጣጥ ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል። በበኩላችን የወንጀል ክስን ለማየት ሥልጣኑ በሌለው ፍርድ ቤት ክስ መቅረቡን ምክንያት በማድረግ ከወንጀሉ ክስ ጋር በተያያዘ አግዚቢት ነው የተባለ ንብረት እንዲመለስ በፍትህ ብሔር ክስ መቅረቡ እና ንብረቱ እንዲመለስ በፍትህ ብሔር ክርክሩ ውሳኔ መሰጠቱ በአግባቡ ነው? ወይስ አይደለም? የሚለውን ጭብጥ በመያዝ ጉዳዩን መርምረናል።

እንደመረመርነው አመልካች ወንጀል ተፈፅሟል በሚል በተጠሪ ላይ የወንጀል ምርመራ አድርጎ በህገወጥ መንገድ ሲጓጓዝ ነበር ያለውን 100 (መቶ) ኩንታል ስኳር እና የተጓጓዘበትን ተሽከርካሪ የወንጀል ኤግዚቢት አድርጎ በመመዘገብ የምርመራ መዝገቡን ለፍትህ ጽ/ቤት አስተላልፎ በአቃቤ ህግ በኩል በተጠሪ ላይ በወረዳው ፍርድ ቤት የወንጀል ክስ መቅረቡን ከክርክሩ ተገንዝበናል። ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ቅሬታ የቀረበበትን ውሳኔ ያሳለፈው የወንጀል ክስ ጉዳዩን ለማየት ስልጣን ለሌለው ፍርድ ቤት ቀርቧል፤ የተጠሪ መኪና ስልጣን ባለው አካል ታይቶ ውሳኔ ማግኘት ሲገባው ተይዞ መቆየቱ ህጋዊ አይደለም በማለት ነው። የወንጀል ክስ ጉዳዩን ለማየት በህግ ስልጣን በተሰጠው ዳኝነት ሰጭ አካል መታየት አለበት መባሉ እንዲሁም የወንጀል ክስ በአፋጣኝ ታይቶ ውሳኔ ሊያገኝ ይገባል መባሉ ህጉን የተከተለ በመሆኑ በዚህ ረገድ የተሰጠው ምክንያት የሚነቀፍ አይደለም። ነገር ግን ክርክሩ የሚመራው በህግ የተዘረጋውን ስርዓት ተከትሎ በመሆኑ በህግ ከተዘረጋው ስርዓት ውጭ የሚቀርብ ክርክር እና የሚሰጥ ውሳኔ በህጉ ተቀባይነት አይኖረውም።

የወንጀል ጉዳይን ተቀብሎ ለመወሰን ስልጣን ለሌለው ፍርድ ቤት ጉዳዩ ቢቀርብ ፍርድ ቤቱ ተከላኝነት ሳይጠራ ስልጣን የለኝም በማለት መመለስ የሚጠበቅበት ሲሆን ይህ ታልፎ ተከላኝ እንዲቀርብ ከተደረገም በወ/መ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ 130 ሥር እንደተመለከተው ፍርድ ቤቱ ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን ስልጣን እንደሌለው በሚቀርብ መቃወሚያ መነሻነት የሥልጣን ክርክሩ እልባት እንዲያገኝ ይደረጋል። በሌላም በኩል በአግዚቢትነት የተመለከተ ከወንጀል ክስ ጋር የተያያዘ ንብረት በመንግስት ሊወረስ የሚገባ ስለመሆኑ ወይም ለባለንብረቱ ሊመለስ የሚገባ ስለመሆኑ ውሳኔ የሚሰጠው የወንጀል ክስን ተፈጥሮ እና ለጉዳዩ ተገቢነት ያላቸውን የወንጀል ህጉን እና የወንጀል ሥነ ሥርዓት ድንጋጌዎችን መሰረት በማድረግ የወንጀል ክስን በሚመለከተው አካል ነው። ከዚህ ውጭ የወንጀል ክስን ለማየት ስልጣን ለሌለው ፍርድ ቤት ክስ ቀርቧል በሚል ከወንጀል ክስ ጋር በተያያዘ በወንጀል ችሎቱ ዳኝነት ታይቶ ውሳኔ ሊያርፍበት የሚገባ ንብረት በፍትህ ብሔር ክስ ለማስመለስ የክስ ምክንያት ማድረግ የሚያስችል የህግ አግባብ የለም። ከዚህም በተጨማሪ በወንጀል የሚደረገው ክርክርና በፍትህ ብሔር በሚደረገው ክርክር፣ የሚያዘው ጭብጥና የሚቀርቡ ማስረጃዎች እንደዚሁም የማስረጃ አመዛዥን ሥርዓቱ ሁሉ የተለያየ ነው።

ስለሆነም የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ እና ሰበር ችሎቶች ከወንጀል ክስ ጋር በተያያዘ በወንጀል ክርክሩ ውሳኔ ሊያገኝ የሚገባ በኤግዚቢትነት ተመዝግቦ ለፍርድ የቀረበ ንብረት

እንዲመለስ ተጠሪ ያቀረቡት የፍትሐብሄር ክስ ተቀባይነት ሊያገኝ ይገባል በማለት የሥር ፍርድ ቤትን ውሳኔ በመሻር ንብረቱ እንዲመለስ ያሳለፉት ውሳኔ የወንጀልና የፍትህብሄር ክርክሩ የሚመራበትን የሕግ ሥርዓት የሚጥስ መሆኑን የህግ ስህተት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል። ስለሆነም ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመ/ቁ/ 237427 በ19/06/2008 ዓ.ም ያሳለፈው ውሳኔ እንዲሁም የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት በመ/ቁ 241263 በ14/07/2008 ዓ.ም ያሳለፈው ትዕዛዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ 348(1) መሰረት ተሸሯል።
2. የምዕራብ አርሲ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ 23948 በ03/05/2008 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ 348(1) መሰረት ፀንቷል።
3. በወንጀል ጉዳይ በኤግዚቪትነት የተያዘ ንብረት በፍርድ ውሳኔ የሚያገኘው በወንጀሉ ላይ የመጨረሻ ውሳኔ ሲሰጥ ለባለንብረቱ ይመለስ ወይም ለመንግስት ገቢ ይሁን ተብሎ ሲወሰን ወይም ተገቢውን የህግ ስርዓት ተከትሎ ሥልጣን ባለው አካል ትዕዛዝ ሲተላለፍ እንጂ በወንጀል ክስ ውሳኔ እየተጠባበቀ ባለው መዝገብ ላይ የተያዘውን እግዚቢት የፍትሐብሄር ክስ እንዲቀርብ ተደርጎ በዚህ ክስ መነሻነት ንብረቱ ይለቀቅ በማለት ውሳኔ የሚሰጥበት የህግ አግባብ የለም ብለናል።
4. ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ።
መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት ።

መ/ተ